

Olof Palme: Regeringsförklaringen 4 oktober 1983

Talare
Olof Palme
Statsminister

Datum
4 oktober 1983

Plats
Stockholm

Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter, herr talman, ledamöter av Sveriges Riksdag! Den svenska regeringen skall med fasthet och med beslutsamhet fullfölja vår neutralitetspolitik. Stödd på ett efter våra förhållanden starkt försvar bidrar denna politik till lugnet och stabiliteten i norra Europa. Ingen skall kunna hysa tvivel om vår beslutsamhet att fullfölja en konsekvent neutralitetspolitik eller om vår vilja att hävda vår territoriella integritet. Det skall stå fullkomligt klart att kränkningar av Sveriges territorium kommer att bemötas med all kraft. Försvarets fortsatta planering grundas på 1982 års försvarsbeslut, med den inriktning som angavs i årets budgetförslag. Ubåtsskyddet förstärks. Sverige skall efter måttet av sin förmåga arbeta för fred, för samarbete mellan världens folk och för att värna mänskliga rättigheter. I denna tid av ökade spänningar måste Sverige medverka i arbetet för avspänning och för en dialog mellan världens länder. Detta gäller också i sådana områden som Centralamerika, där en förhandlingslösning måste åstadkommas; det gäller i Afghanistan, där den sovjetiska ockupationen måste upphöra; det gäller i Chile, där demokratin måste återerövras. Regeringen skall verka för en fördjupad förståelse och ett vidgat samarbete mellan industriländer och utvecklingsländer och för ett effektivt bistånd till fattiga länder. Regeringen skall arbeta för ett fortsatt öppet handelssystem och ett ökat internationellt ekonomiskt samarbete, särskilt inom EFTA och med EG. De goda förbindelserna med våra nordiska grannländer skall utvecklas. De initiativ som Sverige tagit för att förverkliga tanken på Norden som hemmamarknad avser regeringen att fullfölja. En aktiv nedrustningspolitik är en viktig del av Sveriges utrikespolitik. Arbetet för att förverkliga en kärnvapenfri zon i Norden skall fortsätta. Som ett led i ett bredare nedrustningsarbete kan en sådan zon också leda till minskad spänning i Europa som helhet. Användningen av kärnvapen i Europa skulle medföra katastrofala följder för Europas folk. Det stora antalet kärnvapen på ömse sidor om gränsen mellan blocken i Centraleuropa utgör därför ett stort hot. Bland dessa vapen finns slagfältskärnvapen som riskerar att tidigt komma till användning vid en konflikt i området. En korridor i

Centraleuropa fri från slagfältskärnvapen skulle minska risken för att en väpnad konflikt snabbt trappas upp till ett kärnvapenkrig. Regeringen har fört fram förslag om en sådan korridor till internationell diskussion. Denna grundtanke vinner nu ökat gehör. Det är regeringens uppfattning att de pågående Genèveförhandlingarna inte bör leda till någon ny utplacering av kärnvapen och att en kraftig nedskärning av de kärnvapensystem som redan finns bör åstadkommas. I detta sammanhang måste också de konventionella styrkornas storlek och sammansättning beaktas. Målet att uppnå balans bör eftersträvas på lägre och inte högre nivåer. Regeringen kommer att fortsätta att verka för det förslag om ett fullständigt förbud mot kärnvapenprov som Sverige lade fram i våras. I början av nästa år kommer Sverige att vara värd för konferensen om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder och nedrustning i Europa. Den svenska regeringen vill medverka till att denna konferens blir en framgång. Den ger en möjlighet att föra vidare det betydelsefulla arbetet för att minska spänningarna och öka samarbetet i Europa som inleddes för tio år sedan. Sverige är ett väl utvecklat industriland med rika naturtillgångar, yrkesskickliga män och kvinnor och ansvarsfulla medborgare. Dessa goda förutsättningar har under decennier använts för att skapa ett välfärdssamhälle av stor betydelse för människornas frihet och trygghet. Förutsättningarna för det svenska samhällsbygget har emellertid starkt påverkats av den internationella kris som härskat under senare år. Därför är det särskilt viktigt att vi förmår lösa de ekonomiska problemen. Regeringen syftar därvid till att fullfölja en politik som för oss ur den ekonomiska krisen, som med kraft motverkar hotet mot den fulla sysselsättningen, som slår vakt om grundläggande social trygghet och rättvisa. Det är en politik för att fullfölja och utveckla den svenska folkhemstanken. Den förutsätter att vi kan ta till vara all den kunnighet och skaparkraft som finns i det svenska samhället. Regeringen kommer därför att söka flytta besluten närmare medborgarna och begränsa regleringar och hinder för initiativ, mångfald och handlingsvilja. En sådan politik kan emellertid endast bli framgångsrik om den samtidigt främjar en bred samverkan i det svenska samhället, en samverkan mellan likaberättigade medborgare i motsats till folkflertalets underkastelse under en privilegierad elit. Den ekonomiska krisen kan endast bemästras och det svenska folkhemmet kan endast utvecklas om vi lyckas förena en strävan efter trygghet och rättvisa med en strävan efter frihet och ansvar för varje medborgare. Den nuvarande regeringen tillträdde i ett läge av djup kris för den svenska ekonomin. Denna kris kom till uttryck i väldiga underskott i varu- och tjänsteutbudet med omvärlden och i statens budget, i sjunkande industriproduktion och industriinvesteringar och i en fortgående

ökning av arbetslösheten. Det internationella förtroendet för Sveriges ekonomi var undergrävt. Under sensommaren 1982 utsattes den svenska kronan för en massiv, spekulativ attack. Den nya regeringen satte som mål för den ekonomiska politiken att mobilisera hela nationen och alla våra resurser i kampen mot arbetslösheten, att skapa balans i vår ekonomi och minska behovet av att låna i utlandet, att fördela de bördor som blir nödvändiga för att trygga sysselsättningen och vårt ekonomiska oberoende efter bärkraft och att pressa ned prisstegringarna. Den nya regeringen tog initiativet till en genomgripande omläggning av den ekonomiska politiken. Den svenska kronans värde skrevs ned med 16 %. Därefter genomfördes ett omfattande offentligt investeringsprogram: stora arbetsmarknadspolitiska insatser samt en rad fördelningspolitiska åtgärder i syfte att fördela krisens bördor efter bärkraft. Tidigare beslut om allvarliga försämringar av det sociala välfärdssystemet undanröjdes. Kursomläggningen understöddes av ett stramt budgetarbete. I flera avseenden har den ekonomiska politiken medfört de eftersträvade resultaten. En återhämtning i den svenska ekonomin har inletts. Exporten har ökat snabbt. Industriproduktionen börjar vända uppåt och nedgången i industriinvesteringarna har bromsats. Näringslivet har visat förmåga till snabb anpassning efter nya förutsättningar. En återhållsam lönerörelse och beredvillighet hos stora grupper, såsom pensionärer och handikappade, att icke begära kompensation för devalveringens effekter på priserna har på ett betydelsefullt sätt medverkat till de goda resultaten. Genom att prisstegringarna blir mindre än väntat i år synes en kraftig nedgång i realinkomsterna kunna undvikas. Det måste emellertid med all kraft understrykas att de uppnådda resultaten är att betrakta som det första steget i arbetet på att lyfta landet ur den ekonomiska krisen. Den inledda politiken måste konsekvent fullföljas under en följd av år för att återställa den svenska ekonomins styrka och för att varaktigt förbättra sysselsättningen och försvara välfärden i vårt land. Det främsta målet för politiken är att värna sysselsättningen. Omfattande insatser krävs för att hålla tillbaka arbetslösheten bland de unga. Kvinnornas ställning på arbetsmarknaden och den regionala balansen måste särskilt uppmärksammas. Regeringen avser att inom kort framlägga ytterligare förslag för att nedbringa arbetslösheten. För första gången på flera år är utvecklingen inom industrin positiv. Näringslivet återerövrar andelar på världsmarknaden. Den kraftiga nedgången inom industrisysselsättningen har brutits. Efter flera års nedgång bör industrins investeringar under det kommande året åter kunna ta fart. En politik för att bredda vår industriella bas måste nu föras vidare. Förslag till industriell förnyelse och kooperativa företags villkor kommer att föreläggas riksdagen.

Investeringar i den framtida energiförsörjningen och samhällsinvesteringar på kommunikationernas område kommer att hållas på hög nivå. Ett tioårigt program för underhåll, reparationer samt om- och tillbyggnad av bostäder kommer att framläggas. Samtidigt som arbetslösheten bekämpas effektivt måste en bestående nedpressning av inflationstakten uppnås. För att bevara det svenska näringslivets förbättrade konkurrenskraft måste inflationen nedbringas till den nivå som råder i de länder som har störst betydelse för vår utrikeshandel. Annars förlorar vi snabbt de fördelar för svenskt näringsliv som den omlagda ekonomiska politiken medfört, den industriella återuppbyggnaden hejdas, de offentliga finanserna undergrävs. Följden skulle bli att sysselsättningen såväl inom industrin som inom den offentliga sektorn hotas. Riksdagen har anslutit sig till målet att under loppet av 1984 nedbringa prisstegringstakten till nivån 4 %. Ett förverkligande av detta mål medför att den förstärkta konkurrenskraften bevaras, att exporten och produktionen kan fortsätta att öka, att investeringarna på nytt kan ta fart, att den offentliga sektorns finanser kan förbättras och att förutsättningar skapas för en bestående sänkning av arbetslösheten. För att kunna bemästra pris- och kostnadsökningarna måste det statliga budgetunderskottet begränsas. Därför måste de statliga utgifterna hållas tillbaka samtidigt som inkomsterna förbättras. En hård utgiftsprövning berör ofrånkomligen områden som av många upplevs som angelägna och blir därför kännbar för medborgarna. Förslag kommer inom kort att läggas fram om att begränsa automatiken i de offentliga utgiftsökningarna och om olika budgetförstärkande åtgärder. Regeringen kommer att fästa stor vikt vid att förslagen utformas så att den ekonomiska krisens bördor blir rättvist fördelade och att sysselsättningen inte äventyras. Det ligger i allas intresse att inflationsbekämpningen blir framgångsrik. Löneavtalen för alla grupper måste stå i samklang med inflationsmålet. Uppfylls denna grundläggande förutsättning, finns det för första gången på länge möjligheter att inte bara förstärka sysselsättningen utan också uppnå en verklig förbättring av reallönerna. Men en återhållsam kostnadsutveckling förslår inte för att säkerställa den ekonomiska återhämtningen. Samtidigt fordras att svenskt näringsliv aktivt medverkar till en bestående uppgång i investeringarna. Investeringarna i industrin har sjunkit kraftigt under de senare åren, även om nedgången hejdats som ett resultat av den nya politiken. För att vända utvecklingen uppåt måste en stabil vinstnivå etableras. Kraftigt ökade vinster kan nu noteras bl. a. som en följd av devalveringen. Det kan emellertid inte accepteras att de kraftigt ökade vinsterna enbart kommer en liten grupp i samhället till godo. I detta skede av det ekonomiska återuppbyggnadsarbetet i

Sverige är det viktigt att de stigande vinsterna tas i anspråk för investeringar i nytt produktionskapital. Som ett led i arbetet med att långsiktigt stärka produktion och sysselsättning kommer regeringen att förelägga riksdagen förslag om att införa löntagarfonder. Syftet är att stärka kapitalbildningen och gynna produktiva investeringar, samtidigt som det demokratiska inflytandet i det ekonomiska livet förstärks. Härigenom skapas bättre förutsättningar för lugna avtalsrörelser och en varaktig lönsamhetsförbättring i näringslivet. Löntagarfonder behövs för att stärka produktion och sysselsättning i en tid när finansiella operationer och spekulationer hotar att undergräva tilltron till vårt ekonomiska system. Dessa löntagarnas trygghetsfonder skall medverka till att skapa trygghet för sysselsättningen, trygghet för pensionerna på äldre dar och trygghet mot spekulation i det svenska samhället. Den svenska socialpolitiken skall även i fortsättningen i sina huvuddrag bygga på generella åtgärder och vara en socialpolitik för hela folket. En socialpolitik för vilken alla medborgare känner ansvar är den bästa grunden för en riktig fördelningspolitik och för att svaga och utsatta grupper skyddas. Pensionerna höjs. Värdesäkringen återinförs med avräkning för devalveringens prisseffekter. Missbruket av alkohol och narkotika är ett allvarligt problem såväl för enskilda individer som för hela samhället. Regeringen är fast besluten att fortsätta kampen mot detta missbruk. En rättvis fördelning kräver att samhället ser till att ingen kan undandra sig sin del av ansvaret. Kampen mot ekonomisk brottslighet och skattefusk kommer därför att skärpas. Målet för utbildningspolitiken är en skola som ger alla en god kunskapsgrund. Under det närmaste året kommer särskild uppmärksamhet att ägnas åt åtgärder för de elever som lämnar grundskolan i förtid. Ett reformarbete kommer att inledas i syfte att skapa en gymnasieskola som kan ge alla ungdomar en meningsfull förberedelse för studier och yrkesarbete. Kulturpolitiken genomförs i samspel med mediapolitiken med syftet att skapa ett fritt och öppet kulturliv där alla tar del. Regeringen avser att lägga fram ett treårigt forskningspolitiskt program för att långsiktigt förbättra förutsättningarna för svensk forskning. Vi har i Sverige under det gångna året tagit det första viktiga steget mot en återhämtning i den svenska ekonomin. Vi har tillsammans arbetat för att åter sätta fart på Sverige, för att skapa en bättre framtid för vår nation. Det finns goda förutsättningar för att vi under de kommande åren på nytt skall kunna uppnå förbättringar i de enskilda människornas levnadsvillkor och i vår gemensamma välfärd och att vi skall kunna fördjupa friheten och demokratin i vårt land. Då måste regering och riksdag ha förmåga att utforma en fast och konsekvent politik. De har sitt ansvar i arbetet för att på nytt skapa ekonomisk stabilitet och för att utveckla

tryggheten och friheten i det svenska samhället. Det är därvid viktigt att kunna ta till vara erfarenheter och åsikter från olika grupper i samhället, att vara beredd till öppna samtal, att kunna ta hänsyn till andras uppfattning. Denna den utsträckta handens politik är regeringen för sin del beredd att fullfölja. En sådan öppenhet får emellertid inte innebära att regeringen och folkrepresentationen underkastar sig diktat från enskilda maktgrupper – ty därmed skulle folkstyret undergrävas. När vi i dag återinviger riksdagshuset bör vi erinra oss riksdagens betydelse för vårt lands demokratiska styrelseskick. Det är i denna plenisal som de avgörande politiska besluten fattas. Den svenska nationen skall i god demokratisk tradition styras av de valda ombuden för Sveriges folk. Vi skall med glädje och stolthet försvara det fria folkstyret i ett fritt land.

Taggar

1980-tal, 1983, Man, Regeringsförklaring, Riksdagen, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/olof-palme-regeringsforklaringen-4-oktober-1983>